

TWEE JAREN OORLOG.

Twee jaren oorlog! Dat had niemand gedacht en dat heeft ook niemand gewild.

Hoe lang de oorlog, de wereldoorlog, voorbereid is, zal wel niemand kunnen zeggen; reeds jaren lang zeiden we het elkander, dat het stellig nog eens tot een oorlog zou komen tusschen Engeland en Duitschland, maar we wisten ook, dat wijze staatslieden deden wat ze konden om den oorlog uit te stellen. Totdat van uitstel afstel zou komen? Of totdat men hopen kon, beter toegerust te zijn dan de tegenpartij? Wie zal het zeggen! Die het weten, zeggen het niet. Ondanks alle witboeken en geelboeken en blauwboeken, die mededeeling doen van het beleid der regeeringen, worden de belangrijkste draden van het weefsel der diplomatie niet blootgelegd. Zelfs niet voor de volksvertegenwoordigers, die van de geheimen slechts hun bescheiden deel krijgen in een enkele besloten vergadering. Wie heeft den oorlog gewild? Wie hem uitgelokt? Wie heeft begeerd, dat hij beginnen zou in Augustus 1914? Principe, die den aanslag deed op Franz Ferdinand? Ach, de verdwaasde jonkman was evenzeer werktuig als het wapen, dat hij in de hand droeg.

Maar in de ontzettende dagen van twee jaren geleden, toen de gedachten zich vermenigvuldigden in onze hoofden, dat wij er geen oog op houden konden, toen heeft toch wel niemand gedacht, dat het twee jaren zou duren. Hoe het gaan zou, wie het winnen zou, daarover durfden slechts enkele heethoofden een meening uitspreken. Maar dat het kort zou duren, daarover waren wij het eens. Drie maanden, hoogstens een half jaar, dat was de maat, die den oorlog gesteld werd door ieder, die meende mee te mogen spreken. En dat meenden we immers allen! Langer kon Europa het niet uithouden. Langer konden de internationale betrekkingen niet gestoord worden, langer konden de volken elkander niet missen; ze zouden omkomen van honger en ellende.

En stellig heeft ook niemand van degenen, die de macht hadden, den oorlog te ontketenen, een oorlog gewild, die twee jaren zou duren. Want ook de meest verdwaasde moest wel begrijpen, dat een strijd van twee jaren een ramp zou zijn, even verschrikkelijk voor den overwinnaar als voor den overwonnenen. Verschrikkelijk in zijn verwoestingen, verschrikkelijk in zijn verlies aan kostbare menschenlevens, verschrikkelijk in zijn verminderingen, verschrikkelijk in zijn achteruitgang van welvaart en beschaving, verschrikkelijk haast nog het meest in zijn zedelijke verwildering, in zijn haat en vijandschap, in zijn wangunst en zijn leugen. Een oorlog van enkele maanden zou spoedig vergeten zijn, een oorlog, zulk een oorlog van jaren duur, brengt een achteruitgang op allerlei gebied, die in geen tientallen van jaren weer hersteld wordt.

Neen, stellig heeft niemand zulk een oorlog gewild noch gewenscht. Die hem begon, wie dat dan ook zij, kon zulk een ramp voor zijn vijand en zulk een ramp voor zijn eigen volk en voor zijn vrienden niet hebben gewenscht. Want hij was toch ook een mensch, toch ook het kind van een moeder!

Maar dan blijkt de oorlog een ramp, die wel door den mensch kan worden losgelaten, maar niet kan worden vastgehouden door den mensch. Maak geen opening, hoe klein ook, in den dijk, want het water dringt op en maakt de scheur grooter en grooter, tot de zee de plaats van het land heeft ingenomen. Maak de sneeuw niet aan 't rollen, die de helling van den berg bedekt, want ge wekt de slapende lawine, die straks bosschen en dorpen overstelpt.

Want dit is de groote vloek van de zonde, dat zonde steeds zonde voortbrengt. Het kwade doet het kwade ontstaan. God kan uit het kwade het goede doen voortkomen; voor den mensch is het kwade steeds de kiem en de wortel van het kwade.

En nog is het einde niet te zien. Nog steeds stroomt het water door de dijkbreuk, en de enkele neutralen staan er machteloos bij en probeeren niet eens de bres te stoppen. We spreken er over, hoe wij in het vervolg zullen trachten een oorlog te voorkomen, maar dezen oorlog te doen ophouden, ach, we weten te goed, dat het boven onze macht gaat. En voor de toekomst? Hadden we vóór den oorlog dan ook niet onze vredesvereeningen, onze interparlementaire samenkomsten, onze onderlinge bezoeken van vorsten en staatslieden? Hadden we niet onze vredesconferenties? Bouwden we geen vredespaleizen? Waren we daarin niet oprecht?

Ja zeker, we waren oprecht. En als we voor de toekomst plannen maken om den oorlog te weren, dan zijn we evenzeer oprecht. Het Vredespaleis aan den Scheveningschen Weg is geen bespottig van onze huichelarij, het is een noodkreet in steen, een noodkreet van de menschheid, die naar vrede smacht als een dorstige naar een teug water.

Maar we vergeten één ding bij ons snakken naar vrede: we vergeten, dat we een gevallen geslacht zijn. Al loochent de menschheid dien val, ze kan hem niet vergeten. We hebben een onbewuste herinnering aan een verloren paradijs van liefde en vrede en welvaart en geluk. Daarom zuchten wij naar den vrede, omdat we hem in onze herinnering kennen. Alle eeuwen van de geschiedenis der menschheid zijn eeuwen van oorlog geweest, van oorlog, die in onze dagen het toppunt heeft bereikt, en toch gelooven we niet in oorlog, maar in vrede. Was oorlog onze natuur, dan zouden we in oorlog gelooven, gelijk niemand van het vuur iets anders verwacht, dan dat het zal verteren. Maar we willen en we zoeken den vrede, wij tweeslachtige schepselen, die naar het beeld van God geschapen zijn, en die den overste dezer wereld gehoorzamen. En we blijven onszelven wijsmaken, nu nog, zelfs te midden van den wereldoorlog, dat we eindelijk den vrede zullen bereiken. Want we loochenen onzen val.

Och, of we dien val slechts wilden erkennen! Of we het wilden erkennen, dat we van God zijn afgeweken, en onze eigen wegen zijn gegaan, niet pas nu en gisteren, maar altijd, van het oogenblik af, dat we geluisterd hebben naar het woord der slang.

Dan zouden we niet zoo zoeken naar den schuldige, die dezen oorlog heeft ontketend. Dan zouden we niet zoo klagen over de daden van den oorlog. Maar we zouden de hand in eigen boezem steken, en we zouden eigen schuld en gemeenschappelijke schuld belijden, en we zouden tot God roepen om genade, om onverdiende, om verbeurde genade.

Zal het daartoe komen onder de volken van Europa? Ach, we vreezen! Neen, meer, we gelooven het niet. Op grond van de Schrift, die ons geen bekeering der menschheid voorzegt.

Maar diezelfde Schrift voorzegt ons toch het Vredelijk. Wanneer Gods tijd gekomen is, dan doet Hij de oorlogen ophouden tot aan het einde der aarde, dan verbreekt Hij den boog en slaat de spies aan tweeën, dan verbrandt Hij de krijgswagenen met vuur, zoodat de aarde erkent, dat Hij God is.

Het Vredelijk komt. Niet tengevolge van dezen oorlog, maar als gevolg van Christus' komst. Dezelfde Jezus, die door de wereld verworpen is en aan het kruis gehecht, die nog steeds door de wereld verworpen wordt, Hij komt weder op Gods bepaalden tijd. Hij neemt het bestuur over de wereld in handen, en dan geeft Hij den vrede. Dan zal een iegelijk nederzitten onder zijn wijnstok en zijn vijgeboom; dan zal niemand den krijg meer leeren; dan zal de wolf met het lam verkeeren en de luipaard bij den geitebok nederliggen; dan zullen de zwaarden geslagen worden tot spaden en de spiesen tot sikkelen.

Naar Hem ziet onbewust de schepping uit, en de geloovige bidt: Kom, Heere Jezus! Ja, kom haastelijk!

A. L.

